

Univers Pedagogic

pro

17 (994),
30 aprilie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

Guvernul ajustează finanțarea universităților pentru specialități deficitare și internaționalizare

Executivul a aprobat recent modificări la modul în care sunt distribuite fondurile bugetare către instituțiile publice de învățământ superior, cu scopul de a susține mai eficient programele de studii considerate costisitoare și esențiale pentru dezvoltarea economică a țării.

Guvernul a aprobat Proiectul pentru modificarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior

Noile reguli vizează în special domeniul precum științele educației, științele exacte (matematică, fizică, chimie, biologie) și sportul, unde numărul de studenți este în prezent redus, dar necesarul de specialiști rămâne ridicat. Autoritățile susțin că această realitate a dus, în timp, la dezechilibre financiare în universități, costurile acestor programe fiind acoperite indirect din veniturile altor specializări.

Potrivit ministrului Educației și Cercetării, Dan Perciun, noua formulă de finanțare urmărește să corecteze aceste disparități și să asigure continuitatea programelor cu deficit de studenți, dar

cu importanță strategică. Oficialul a explicat că este nevoie de o susținere mai consistentă pentru domeniile unde admiterea este constant scăzută, astfel încât instituțiile să le poată menține fără presiuni financiare.

O altă componentă a reformei ține de consolidarea procesului de internaționalizare a învățământului superior. În contextul apropierei Republicii Moldova de spațiul educațional euro-

pean, autoritățile propun crearea unui mecanism centralizat pentru gestionarea și promovarea imaginii sistemului universitar pe plan extern.

În acest sens, este pusă în aplicare o prevedere din Codul Educației care prevede redirecționarea a 5% din veniturile obținute de universități în urma admiterii studenților străini către bugetul Ministerului Educației. Sumele vor fi utilizate pentru investiții în programe de predare în limba engleză, adaptarea specialităților la standarde internaționale și promovarea universităților moldovenești peste hotare.

Autoritățile susțin că aceste resurse vor permite continuarea eforturilor de atragere a studenților internaționali și vor contribui la creșterea vizibilității instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova în cadrul parteneriatelor și alianțelor educaționale europene.

Guvernul modifică regulile privind asigurarea cu manuale și materialele didactice

Executivul a aprobat, în ședința din 22 aprilie, modificări la cadrul normativ care reglementează asigurarea elevilor cu manuale și a adulților cu materiale didactice. Schimbările vizează modernizarea întregului circuit – de la elaborarea și evaluarea conținutului, până la tipărire, distribuire și gestionarea stocurilor existente.

Autoritățile urmăresc eficientizarea utilizării resurselor financiare și consolidarea mecanismelor de asigurare a calității manualelor școlare. În prezent, elevii din ciclul primar și gimnazial beneficiază de manuale gratuite prin bibliotecile școlare, iar liceenii le utilizează în regim de închiriere, cu excepția elevilor din familiile vulnerabile, care sunt scutiți de plată.

În condițiile în care veniturile acumulate din închiriere nu mai acoperă integral costurile de administrare a Fondului special pentru manuale, Guvernul propune o utilizare mai flexibilă a resurselor acestuia. Fondurile vor putea fi direcționate nu doar spre achiziții și distribuție, ci și spre activități legate de administrare și asigurarea calității materialelor didactice.

O schimbare importantă ține de introducerea unei etape distincte de „expertizare” a manualelor, separate de evaluarea manuscriselor. Aceasta are scopul de a întări controlul calității printr-o analiză specializată a conținutului educațional. În același timp, sunt stabilite reguli mai clare privind remunerarea specialiștilor implicați în acest proces, pentru a

asigura transparență și predictibilitate în utilizarea banilor publici.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat că reformele urmăresc orientarea investițiilor către calitate. Potrivit acestuia, achiziția manualelor se bazează deja preponderent pe criterii de calitate, iar noile modificări consolidează aceeași direcție prin creșterea ponderii proceselor de evaluare și expertiză.

De asemenea, lista beneficiarilor de manuale gratuite este extinsă, incluzând copiii aflați în situații de risc, din medii defavorizate, precum și copiii ai cetățenilor străini cu ședere legală în Republica Moldova.

În paralel, Ministerul Educației și Cercetării lucrează la introducerea unor manuale de matematică pentru clasele I–XII, dezvoltate pe baza unor modele internaționale, care urmează să fie adaptate sistemului educațional național și implementate etapizat începând cu anul 2027.

Autoritățile afirmă că noile măsuri vor contribui la îmbunătățirea calității materialelor didactice și la o administrare mai eficientă a resurselor publice destinate educației.

GUVERNUL SCHIMBĂ REGULILE DE FINANȚARE ÎN CERCETARE

Guvernul a aprobat un nou mecanism de finanțare instituțională pentru organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării, orientat spre corelarea mai clară a alocării resurselor bugetare cu performanța instituțională. Decizia, adoptată în ședința din 23 aprilie, marchează o schimbare de abordare în susținerea sistemului național de cercetare.

Potrivit noilor prevederi, evaluarea instituțiilor va fi realizată în baza unor indicatori de performanță restructurați, care pun accent pe patru dimensiuni esențiale: calitatea resursei umane și capitalul științific, cooperarea și capacitatea de atragere a fondurilor externe, rezultatele activității de cercetare și vizibilitatea internațională, precum și eficiența managementului instituțional.

Un element important al reformei îl constituie revizuirea modului de utilizare a componentei compensatorii din finanțare, care reprezintă în prezent o pondere redusă. Autoritățile propun valorificarea mai eficientă a acestor resurse, inclusiv prin orientarea lor către stimularea cercetătorilor performanți și susținerea tinerilor aflați la început de carieră.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat că noul model va încuraja competitivitatea și integrarea în circuitul științific internațional. „Vor conta mai mult capacitatea de a atrage finanțări externe, publicarea în reviste de prestigiu, obținerea brevetelor și implicarea cercetătorilor tineri”, a declarat oficialul în cadrul ședinței de Guvern.

Totodată, proiectul prevede ajustări ale coeficienților de finanțare pentru instituțiile reorganizate în ultimii ani, precum și extinderea listei beneficiarilor de finanțare instituțională. În acest context, Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice va beneficia de sprijin

direct în cadrul noului mecanism. Autoritățile susțin că schimbările vor contribui la utilizarea mai eficientă a fondurilor publice și la creșterea calității cercetării, încurajând instituțiile să își consolideze performanța și să devină mai vizibile pe plan internațional.

Continuă Campania de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și la teme inedite ce contează pentru educație!

LICEUL TEORETIC CU PROFIL SPORTIV „GLORIA” DIN CHIȘINĂU, DOTAT CU ECHIPAMENTE DIGITALE MODERNE

Un set de echipamente digitale moderne este pus la dispoziția elevilor și profesorilor de la Liceul Teoretic cu Profil Sportiv „Gloria” din Chișinău: 3 panouri interactive, 10 laptopuri, 1 xerox și 1 printer multifuncțional. Noile aparate vor contribui, de asemenea, la susținerea cadrelor didactice în vederea organizării unor lecții interactive, facilitând aplicarea unor metode moderne de predare.

Acțiunea a fost realizată cu sprijinul Ministerului Educației și Cercetării (MEC), în parteneriat cu organizația umanitară INTER-SOS. De remarcat că Liceul Sportiv „Gloria” este frecventat de

1 123 de elevi, dintre care 54 sunt refugiați din Ucraina.

Ivan Duminica, șeful Serviciului politici în domeniul relațiilor interetnice din cadrul MEC, a specificat că „Asigurarea instituțiilor de învățământ cu echipamente moderne contribuie direct la creșterea calității procesului educațional și la crearea unui mediu de învățare mai atractiv pentru elevi. Ne bucurăm că, împreună cu partenerii noștri, putem susține școlile din Republica Moldova în efortul lor de a oferi o educație incluzivă și adaptată cerințelor actuale”.

Tinerii, invitați să se implice în integrarea europeană prin stagii plătite

Cea de-a cincea ediție a Programului comun de stagii al Uniunii Europene și al Guvernului Republicii Moldova a fost lansată, oferind tinerilor șansa de a activa în instituțiile publice centrale și de a se implica direct în procesele care vizează integrarea europeană a țării. Inițiativa se adresează studenților și absolvenților recenți cu vârste de până la 30 de ani, interesați să dobândească experiență practică în administrația publică. Pe parcursul a două luni de vară, participanții vor lucra alături de funcționari publici, având oportunitatea de a înțelege mecanismele procesului decizional și etapele negocierilor de aderare la Uniunea Europeană.

Programul prevede acordarea unei burse lunare de 250 de euro pentru fiecare stagiar, finanțarea fiind asigurată de Uniunea Europeană și Danemarca. Organizatorii subliniază că, dincolo de sprijinul financiar, stagiile oferă un cadru valoros de dezvoltare profesională și orientare în carieră.

Evenimentul de lansare a reunit oficiali și experți implicați în domeniul politicilor publice și al cooperării europene. Ministrul Finanțelor, Andrian Gavriliță, și Laura Bretea, lider al echipei de Politică și Extindere din cadrul Unității din Moldova, DG NEST, au vorbit despre importanța implicării tinerei generații în procesele de reformă și despre oportunitățile pe care le oferă o carieră în serviciul public.

De asemenea, foști participanți ai programului au împărtășit experiențe personale, evidențind impactul stagiului asupra parcursului lor profesional. Crina Stegărescu, în prezent angajată la Ministerul Culturii, și Maria Golubaș, care activează la Centrul de Armonizare a Legislației, au subliniat că această experiență le-a facilitat integrarea în sistemul public și le-a oferit perspective clare de dezvoltare.

Un avantaj important al programului îl constituie posibilitatea angajării ulterioare. Participanții care continuă stagiul pentru încă o lună în aceeași instituție pot accesa o funcție publică fără concurs și fără perioadă de probă, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

Termenul-limită pentru depunerea dosarelor este 15 mai 2026. Candidații trebuie să transmită un CV și o scrisoare de motivare, urmând ca cei selectați să fie invitați la interviu. Stagiile vor avea loc în perioada 1 iulie - 31 august curent, cu program complet și prezență fizică în instituțiile publice centrale. La final, participanții vor primi certificate de absolvire.

Până în prezent, peste 200 de tineri au beneficiat de acest program, mulți dintre ei fiind astăzi angajați în sectorul public. Inițiativa se implementează în cadrul proiectului „Moldova este Europa – Sprijin pentru integrarea în UE”, finanțat de Uniunea Europeană și Danemarca.

Peste 1000 de tineri au evoluat la concursul „Tinere Talente” organizat la UPSC

Peste 1000 de copii și adolescenți au participat la cea de-a șasea ediție a Concursului Național de Interpretare Artistică „Tinere Talente”, desfășurat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Evenimentul, organizat de Facultatea de Științe ale Educației, confirmă statutul său de reper în promovarea artei coregrafice în rândul tinerilor.

În cadrul concursului au evoluat 31 de ansambluri de dans, care au prezentat momente artistice variate, de la dansuri populare la coreografiile moderne. Nivelul prestațiilor a evidențiat atât talentul participanților, cât și implicarea cadrelor didactice și a conducătorilor de formații.

Participanților li s-au acordat trofee și diplome pentru Premiul Mare, locurile I, II și III, precum și mențiuni speciale pentru prestații coregrafice remarcabile, în urma evaluării realizate de juriu, care a analizat atât execuția tehnică, cât și expresivitatea artistică și originalitatea momentelor prezentate. Evenimentul a fost organizat cu

implicarea decanului Facultății de Științe ale Educației, Nina Garștea, și a coreografului și lectorului univer-

sitar Ion Bencheci, care au contribuit la coordonarea și desfășurarea concursului.

Desfășurat în preajma Zilei Mondiale a Dansului, concursul „Tinere Talente” reprezintă nu doar o competiție, ci și un spațiu de afirmare și schimb de experiență pentru tinerii pasionați de arta dansului. Un element distinctiv îl constituie continuitatea generațiilor, numeroși conducători ai ansamblurilor participante fiind absolvenți ai universității.

Guvernul aprobă programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Sport 2030”

Guvernul Republicii Moldova a aprobat, în ședința din 22 aprilie, Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Sport 2030” pentru perioada 2026–2028, document care stabilește direcțiile principale de modernizare a sectorului sportiv la nivel național.

Noua etapă de implementare, promovată de Ministerul Educației și Cercetării, urmărește consolidarea politicilor în domeniul sportului prin investiții în infrastructură, dezvoltarea resurselor umane și creșterea accesului populației la activități fizice. Accentul este pus atât pe susținerea sportului de performanță, cât și pe promovarea sportului de masă.

Programul prevede reabilitarea și construcția de complexe sportive multifuncționale, modernizarea centrelor de pregătire pentru loturile naționale, precum și dezvoltarea infrastructurii conexe, inclusiv a stațiilor de control antidoping. De asemenea, sunt prevăzute mecanisme noi de monitorizare a parcursului profesional al sportivilor.

În zona performanței sportive, autoritățile își propun extinderea

bazei de sportivi de elită și consolidarea sprijinului acordat loturilor naționale. În paralel, vor fi dezvoltate programe de formare continuă pentru antrenori, profesori de educație fizică, arbitri și alți specialiști din domeniu, alături de îmbunătățirea serviciilor medicale sportive.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a declarat că programul pune accent pe investiții strategice în infrastructură și oameni. „Ne propunem să creăm condiții mai bune atât pentru spor-

tivii de performanță, cât și pentru populație, promovând un mod de viață activ și sănătos”, a subliniat oficialul.

Totodată, documentul vizează ajustarea cadrului normativ, precum și optimizarea mecanismelor de finanțare, monitorizare și evaluare a sectorului sportiv. Autoritățile susțin că implementarea programului va contribui la creșterea performanțelor Republicii Moldova în competițiile naționale și internaționale.

„Să nu uitați, cuvântul rostit din inimă devine destin”

Discuții cu Veronica Pârlea-Conovali, scriitoare, profesoară de istorie la Colegiul de coregrafie

O întâlnire revelatoare a scriitoarei Veronica Pârlea-Conovali cu elevii Colegiului Pedagogic „Alexe Mateevici” din Chișinău, în armonie cu anotimpul primăvărat din acel început de april, a devenit o sărbătoare a tuturor. Fiind una dintre personalitățile talentate, o scriitoare a timpurilor noastre, Veronica Pârlea-Conovali s-a remarcat și cu altă menire a vieții sale - cea de profesoară de istorie la Colegiul Național de coregrafie din capitală. Indiscutabil, ca profesoară, dumneaei se simte bine în mijlocul adolescenților și faptul că s-a afirmat în domeniul scrisului, fiind și membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, totodată poetă și scriitoare, autoare de poezii, nuvele, romane

- o definește ca o figură distinsă, dar și ca o persoană apropiată de sufletul și visurile generației tinere. Probabil și din acest motiv dialogul cu elevii de la colegiu, viitori pedagogi, educatori, s-a înscris în inimi cu o firească trăire, plină de duioșie, conturând, pe lângă primăvara cu copacii în floare de pe străzile capitalei, și bucuria comunicării dintre tineri și scriitoare.

Corul Colegiului pedagogic „Gau-deamus”, laureat al mai multe concursuri naționale, a evoluat în fața elevilor, profesorilor, oaspeților prezenți în sala de festivități a instituției. Cântecul patriotice, pe versurile poetei Veronica Pârlea-Conovali și muzica profesoarei din instituția gazdă, compozitoarea și, totodată, organizatoarea evenimentului - Olga Trudov-Mațarov, aranjament coral Nadejda Gîză - au avut ca leitmotiv gânduri despre patrie, eroismul ostașilor pe front, baștina, iubirea de țară și de patrioții

săi din toate timpurile. Apropo, la Festivalul - Concurs Național de Muzică Patriotică, organizat de către Asociația Muzical - Corală din Republica Moldova și Ministerul Culturii, la 24 aprilie curent, Colectivul coral al Colegiului Pedagogic „Gau-deamus” a fost decorat cu Diploma de aur. Unul din cântecul interpretate la concurs a fost piesa „Noi Eroii”, versurile aparținând protagonistei - Veronica Pârlea-Conovali.

După ce elevii au și recitat crâmpie din versurile poetei care i-a onorat cu vizita sa, a urmat o deschidere a dumneaei despre pasiunile sale literare și nu numai - toate acestea au distins atmosfera ce domnea în sală. Veronica Pârlea-Conovali le-a satisfăcut dorința și curiozitatea de a afla cât mai multe lucruri legate de viața sa, despre arta scrisului, tainele talentului de poetă, scriitoare, pedagog. Dumneaei le-a vorbit și despre ocupațiile zilnice ca mamă, soție, bunică, despre dorul de copi-

„*„POEZIA nu este numai artă, ea este însăși viața, însuși sufletul vieții”.*
Nichita Stănescu

lăria sa petrecută în satul Vărăncău de prin părțile Sorociei, despre bucuriile și tradițiile familiale moștenite din moși-strămoși, rube-denii, relații de colaborare cu prieteni, semenii din țara vecină, România. Pentru a întregi bucuria unei revelații a comunicării dintre ei și scriitoare, Veronica Pârlea-Conovali a răspuns la întrebările elevilor, povestindu-le despre primele ei încercări literare, despre drumul pe care și l-a croit în literatură, fapt ce i-a adus împlinire și sentimentul unui destin care a înscris-o ca o luptătoare pe ogorul literaturii, culturii din oraș și republică.

Vă propunem câteva spicuiuri din dialogul depănat în acea zi, prin mesaje, gânduri, idei, oferite prin răspunsuri la chestionarul, întrebările adresate dumneaei din partea elevilor.

- Vă mai amintiți de primele poezii pe care le-ați scris?

V.P.-C.: - Eram prin clasa V când profesorul de limba și literatura moldovenească, cum se numea pe atunci disciplina, în ajun de 8 martie, ne-a dat ca temă pentru acasă să scriem ceva care ne-a impresionat. Și deoarece era primăvară, în ajun de ziua mamelor, am scris o poezie dedicată sărbătorii. Desigur, nu era, cred, atât de reușită, poate și colegii au scris atunci ceva mai interesant. Dar a fost un început bun. Când îmi veneau unele gânduri din interiorul ființei mele sau din anturaj, necunoscute mie, mă străduiam să le înșir pe hârtie. Apoi le arătam profesorului, iar el mă încuraja spunându-mi că fac bine și să scriu mai mult. Am continuat să scriu și atunci când am început să studiez la Colegiul Național de Comerț, fiindcă la Facultatea de litere unde intenționam să învăț n-am fost admisă. Deși profesoara mea de la colegiu îmi spunea că în comerț nu e locul meu, că literații sunt admiși în altă parte, totuși mă

aprecia la fel de mult ca și profesorul meu de la Vărăncău, Ion Furdui, și mă încuraja să continui. Peste un timp, m-am pomenit că aveam deja un caiet plin cu poezii. Publicam versurile în presa periodică. Vroiam să le editez, dar căutarea unor sponsori nu s-a încununat de succes. Așa că am decis să le editez cu puterile mele. Prima cărțuțică, tipărită pe foi de calitate inferioară, asemănătoare cu cele de ziar, m-a bucurat deoarece mi-am văzut gândurile mele înmănunchate acolo. De aceea acum, după ce mi-am văzut realizat visul, îi încurajez și pe elevii mei să scrie, să croșeteze, să compună versuri, muzică, să cânte, să danseze, căci așa, fiind înzestrați cu har, treaptă cu treaptă, se vor descoperi pe sine, se vor forma ca oameni integri și, când vor ajunge la o anumită vârstă, vor realiza că n-au trăit clipa în zadar.

- Cum se scrie o poezie - dintr-o emoție sau din credință, din reflecție?

- Cred că din emoții. Poezia este emoție. Iată cum s-a întâmplat

când eram ca și voi, studentă. M-am împrietenit cu o fată de la alt curs și atunci când i-a decedat mama, plângea pe umerii mei. Mă străduiam s-o liniștesc, dar a mai trecut vreo două săptămâni și a plecat la cele veșnice și tatăl ei. Atunci, din trăirile colegei mele s-au născut și unele versuri care apoi au fost publicate: „Vino, mamă, n miez de noapte/ Nu te teme că mă vei trezi/ Lasă-te încet la patu-mi.../ Și sărută-mi fruntea care-n vis va tremura.../ Sunt străină, mamă, fără dumneata.../ Mă rog la îngeri ca să mi te-ntoarcă, măicuță,/ Fără tine, mamă, nu-s.” Odată, mama mea ascultând această poezie transmisă la telematinal, îmi spuse că „iată, cică, acum știu cum mă vei boci când eu nu voi mai fi...” (pe atunci mama mea era încă tânără, avea vreo 42 de ani). Când scriu, mă gândesc că versurile mele sunt așa cum aș dori să fie, că dacă o să le revăd peste o săptămână, voi realiza că-mi sunt pe plac, mă reprezintă pe mine.

Poeziile mele le-am scris din suflet. Acum, când le recitați sau le intonați în cântece, eu le fredonam

împună cu voi, căci le cunosc pe dinafară... Asta înseamnă că le-am scris din inimă.

- Scrieți când vă vine inspirația sau la comanda cuiva, dintr-un angajament oarecare?

- Scriu din inspirație, nu pot scrie la comandă, fiindcă atunci când faci un vers nu dintr-o pornire sufletească, ci la comanda cuiva, parcă nici versurile nu se citesc cu interes. Am avut îndrumători buni, care mi-au adus speranța, mi-au întărit credința că pot să mă realizez ca

personalitate, că versurile mele vor aduce pace, liniște și, sper, vor dăinui peste vreme.

- Ce sfaturi le-ați transmite celor care vor să scrie, să se consacre literaturii?

- Dacă vreți să scrieți - scrieți. Dar gândiți-vă că este important cui vă adresați atunci când vreți să vă audă mesajul vostru. Dar vă spun așa cum este în viața noastră, în realitate. În cale puteți întâlni oameni care sunt buni, dar și oameni răi. Puteți întâlni unii tineri care să vă zică că

ginile de pe paginile ziarului. Și ea cânta deseori, când îi era trist sau când avea bucurie. Astfel în ziua de azi, fiind în mijlocul vostru, am auzit cum ați intonat melodii frumoase. Dar orice cântec are la bază o poezie oarecare, care te încurajează, îți dă putere de viață. Astfel vă îndemn și acum, stăruindu-vă să citiți mai mult, să memorați strofe de poezii, să vă cultivați, căci fiind în stare de bucurie sau neaz, recitând acolo un pasaj despre ceva sau cineva, veți fi mai plini de viață și mai sănătoși.

„ești minunat și talentat - scrie”. Și de asemenea chiar și un om bătrân poți să întrebi, dar care, dacă nu s-a realizat în viață, poate să nu vă aprecieze la justa valoare și să vă zică „nu scrie, nu ești talentat”. Am avut și eu așa situații când mi s-a spus „nu scrie”. Dar i-am ascultat pe acei care m-au încurajat ca să continui încercările mele în ale scrisului și de aceea vă zic: Dacă aveți har, lucrați asupra voastră - scrieți. Azi poate fi mai rău, mâine - mai bine, până într-o zi vă veți regăsi pe sine. Dacă simțiți că aveți chemare, că aveți har de la Dumnezeu - nu pierdeți curajul, încercați-vă forțele. Nu veți pierde clipa fără rost.

- Arta, poezia, când vreo persoană are vreun impas oarecare, poate să aducă salvare sufletului omului modern?

- Sigur că da. Mi-aduc aminte de un credo pe care l-am moștenit, cred eu, de la străbunica mea, născută în anul 1885. Ea nu știa carte, dar privind zărele aprecia omul după chipul de pe fotografie: Zicea, de pildă, că acest om are un necaz, e trist sau acesta este vesel se vede că are de toate, că e bucuros. Și încerca să lege chiar niște versuri, privind la ima-

- Transmiteți un mesaj ca printr-un singur vers, un mesaj celor ce vă audiază acum...

- Să aveți credință în suflet, să credeți în voi. Să fiți sănătoși, să aveți curajul să vă prezentați pe voi ca oameni, oriunde ați fi. Fiindcă deseori unii tineri, din lipsă de curaj, rămân în umbră, nu se realizează ca personalități. De aceea vă doresc să fiți în primul rând sănătoși, să aveți credință, curaj, speranță în biruința binelui asupra răului, să vă ajute bunul Dumnezeu în toate.

Mulțumesc pentru prilejul de a împărtăși cu voi gânduri, bucurii și realizări personale. Au fost adevărate clipe de revelație, de lumină, de voce bună, clipe binecuvântate de Dumnezeu. Mulțumesc din suflet. Cred că atunci când veți veni în sistemul de învățământ al republicii noastre ca tineri specialiști, veți completa rândurile unor pedagogi cu credință, discernământ, veritabili dascăli pentru generațiile viitoare. Sunteți tineri talentați și vă doresc să continuați tradițiile bune ale neamului nostru.

**Pentru conformitate,
Elvira ȚAGANAȘ-PÂNTEA**

Marin Robu și-a adjudecat în premieră titlul de campion european la haltere

Halterofilul Marin Robu a devenit pentru prima dată campion continental printre seniori, titlu pe care și l-a adjudecat la Campionatele Europene ce s-au desfășurat la Batumi, Georgia, în perioada 19-26 aprilie curent. Conaționalul nostru a evoluat magistral în categoria de greutate de până la 88 kg, obținând mai întâi o medalie de aur la stilul său preferat, smuls, în care a ridicat 173 kg, stabilind un nou record european! El a fructificat două tentative din cele trei, în prima încercare „îmblânzind” haltera de 168 kg.

În stilul aruncat, discipolul lui Sergiu Crețu, Antrenor Emerit, de asemenea a avut două tentative reușite, de 195 și 200 de kilograme, cucerind distincția de argint. Astfel, la total Marin Robu a acumulat 373 kg, devansându-l „la mare distanță” pe medaliatul cu argint, georgianul Zurab Mskhaladze (363 kg). Podiumul de premiere a fost completat

de reprezentantul Bosniei, Andranik Karapetyan (361 kg), discipolul puternicei școli armene.

Halterofilul din Nisporeni a readus pentru Republica Moldova titlul continental după o pauză de 11 ani, în 2015 campion european devenind Oleg Sîrghi, în limitele categoriei de greutate de până la 56 kg. Atunci turneul de aseme-

nea a avut loc în Georgia, în orașul Tbilisi.

La Europene, Marin Robu s-a învrednicit de medalii de argint în 2021 și 2025, și de „bronz” în 2023 și 2024. La Mondiale, el a dobândit trei medalii de bronz, iar la ultima ediție a Jocurilor Olimpice s-a clasat pe locul 4.

Reamintim că la Europenele de anul trecut, desfășurate la Chișinău, compatriotul nostru a câștigat argintul la total și la smuls, intrând în posesia medaliei de aur la proba de aruncat. Atunci el a evoluat fiind accidentat la picior. „După încheierea turneului, am avut o intervenție chirurgicală la genunchi, a doua la număr, după cea de 10 ani în urmă. A fost una reușită, căci în trei luni m-am refăcut dacă nu în totalitate, destul ca să obțin trei medalii de bronz la Mondialele 2025 din Norvegia”, mărturisește M. Robu, cel mai bun halterofil din Europa la tineret în anii 2022 și 2023.

Având doar 26 de ani, împliniți de curând, pe 19 martie, el deține un palmares extrem de impresionant. Începând din 2019, aduce medalii cu regularitate, inclusiv de la competiții de cel mai înalt rang rezervate seniorilor (din 2021). În plus, a participat la două ediții ale Jocurilor Olimpice (Tokyo 2021 și Paris 2024), doar o eroare de arbitraj nepermițându-i să devină premiant în capitala Franței. Iar cel mai

recent al său succes pe arena internațională este adjudecarea a trei distincții de bronz la Campionatul Mondial din Norvegia, desfășurat la Forde în perioada 3-11 octombrie 2025.

„Chiar dacă am reușit doar două încercări din șase, la stilul smuls eram sigur de medalie deja de la prima ridicare, din debut. Și la proba aruncat m-am clasat în top 3 dintr-o singură încercare. Având în vedere că de atunci m-am recuperat în proporție de 100%, pot să-mi propun obiective mai înalte de acum încolo. Să

sper la mai mult. Mulțumesc mult medicilor, antrenorilor și acelor susținători care au avut încredere în mine chiar și după asemenea cumpene dureroase, dezamăgi-

toare la prima vedere, mă refer la traumele pe care le-am suferit”, se destăinuie Marin.

În sezonul 2026 va începe cursa de calificare olimpică, odată cu Mondialele de la sfârșit de an din China. La Jocurile Olimpice vor accede cei mai puternici, care se vor afla în topul mondial. „Voi concura în cântarul olimpic de 85 kg, care este, zic eu, mai potrivit pentru constituția mea. Dacă adaugi brusc la masa corporală, cum a fost cazul meu când am forțat trecerea de la 73 la 89 de kilograme (la antrenamente trebuia să am în jur de 92 kg), capeti o greutate „neprelucrată”, adică neasimilată pe deplin de organism, ceea ce provoacă adeseori dureri musculare cumplite”, se confesează sportivul nostru.

De remarcat că Federația Internațională de Haltere are cele mai stricte reguli de accedere la Jocurile Olimpice, similare în proporție de 99 la sută cu cele pentru accederea la Olimpiada de la Paris 2024, cu un număr redus de categorii. Așa că se vor califica cei mai puternici.

„Obiectivul meu este să-mi îmbunătățesc rezultatul de la Mondiale, adică să cuceresc medalia de aur la total, ceea ce ar urma să contribuie la obținerea acreditării olimpice. Mai departe îmi voi urma visul, pe care nu vreau să-l pronunț până nu se îndeplinește”, spune zâmbind cu discreție Marin Robu, iar noi îi dorim succes în vederea realizării acestei doleanțe neexprimate, însă bine de toți intuită.

Julian BOGATU

Monografie dedicată manualelor școlare, lansată la UPSC

O nouă ediție a monografiei „Cum să elaborăm și să analizăm manualele școlare”, semnată de dr. hab., prof. univ. Sergiu Musteață, a fost lansată pe 28 aprilie a.c., în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Lucrarea propune reperi metodologice actualizate pentru elaborarea și evaluarea manualelor destinate procesului educațional.

Evenimentul a fost organizat sub egida Facultății de Filologie și Istorie, prin Catedra Istorie și Științe Sociale, și s-a înscris în activitățile dedicate analizei problemelor controversate ale trecutului și prezentului în cadrul disciplinelor „Educație pentru societate” și „Istorie”. Apărută la Centrul Editorial Poligrafic al Universității, monografia oferă un cadru teoretic și practic pentru autorii de manuale și specialiștii implicați în procesul de evaluare curriculară. Autorul propune criterii clare de analiză, metode de structurare a conținuturilor și instrumente utile pentru asigurarea calității materialelor didactice.

Moderatoarea evenimentului, dr. conf. univ. Valentina Ursu, a evidențiat necesitatea unei astfel de lucrări în literatura pedagogică actuală, subliniind importanța unei abordări științifice în elaborarea

manualelor utilizate în școli. În cadrul lansării, mai mulți invitați au adus aprecieri asupra valorii academice și practice a monografiei. Corina Lungu, reprezentantă a Ministerului Educației și Cercetării, a remarcat relevanța lucrării pentru politicile educaționale actuale. Larisa Noroc și Ludmila Coadă au evidențiat consistența științifică a cercetării, iar Adrian Dolghi și Sergiu Suvac au pus accent pe aplicabilitatea practică a recomandărilor formulate de autor în activitatea didactică de zi cu zi.

Autorul lucrării, prof. Sergiu Musteață, a subliniat că manualul școlar rămâne unul dintre cele mai importante instrumente

de formare intelectuală a elevului, iar calitatea acestuia influențează direct dezvoltarea gândirii critice și a capacității de analiză. Noua ediție a monografiei vine să răspundă provocărilor actuale din educație și necesității de a construi resurse didactice echilibrate, relevante și adaptate noilor cerințe curriculare.

DIN TRECUT ÎN ARHIVĂ DIGITALĂ

Dezvoltarea competenței de valorizare a patrimoniului istoric, prin implicarea elevilor în Proiectul Educațional „File digitale din trecut”

În contextul transformărilor generate de digitalizare și de orientarea educației spre formarea competențelor, predarea disciplinei Istoria românilor și universală este chemată să valorifice metode didactice active și contexte autentice de învățare. Din această perspectivă, formarea competenței de valorizare a patrimoniului istoric presupune nu doar transmiterea de informații, ci implicarea directă a elevilor în investigarea și interpretarea trecutului.

Proiectul de parteneriat educațional „File digitale din trecut” se constituie ca o inițiativă inovatoare, care valorifică potențialul educațional al surselor istorice și tehnologiilor digitale. Prin acest demers, elevii sunt implicați în crearea unei mini-arhive digitale educaționale, devenind participanți activi la procesul de construcție a cunoașterii istorice.

Fundament conceptual: De ce „File digitale din trecut”?

„File digitale din trecut” pornește de la premisa epistemologică potrivit căreia istoria nu reprezintă doar o succesiune cronologică de evenimente, ci un construct complex, fundamentat pe surse, interpretări și experiențe umane contextualizate. În această perspectivă, trecutul este reconstituit prin investigarea critică a surselor istorice și prin integrarea acestora într-un discurs explicativ coerent.

Inițiativa educațională propune valorificarea surselor istorice primare – *fotografii, documente, obiecte, interviuri și mărturii orale* – prin intermediul instrumentelor digitale, transformând elevul din receptor pasiv al informației în subiect activ al investigației istorice și în constructor al memoriei colective.

În acest mod, trecutul devine un spațiu educațional viu, bazat pe cercetare, reflecție critică și dialog între generații. Proiectul realizează o articulare funcțională între dimensiuni

științifică a istoriei și metodele moderne de învățare, contribuind la dezvoltarea competențelor de analiză critică a surselor, contextualizare istorică și utilizare a instrumentelor digitale în procesul de învățare.

Astfel, fiecare fotografie, obiect sau mărturie orală se transformă într-un conținut educațional digitalizat, iar ansamblul acestora constituie o arhivă educațională a memoriei colective. În această logică pedagogică, elevii devin autori de conținut istoric, iar patrimoniul cultural este revalorizat prin practici educaționale active și de colaborare.

Fundamentare teoretică

Demersul didactic se fundamentează pe paradigma constructivistă a învățării, care promovează implicarea activă a elevului în procesul educațional. Conform teoriilor lui Jean Piaget, învățarea presupune restructurarea schemelor cognitive prin interacțiune cu mediul. În didactica istoriei, utilizarea surselor constituie fundamentul formării gândirii istorice, implicând procese de analiză, interpretare și argumentare. Integrarea învățării bazate pe proiect permite transpunerea acestor principii în contexte autentice de învățare, relevante pentru elevi.

Metodologia cercetării

Cercetarea are un caracter aplicativ și calitativ, fiind realizată în perioada noiembrie 2025 - martie 2026.

Grupul țintă a fost constituit din elevii din clasele a V-XII, implicați în investigarea surselor istorice primare (fotografii, artefacte, mărturii orale), utilizând fișe de lucru standardizate. Metodele utilizate au fost următoarele: observația pedagogică sistematică; analiza produselor educaționale; reflecția didactică. Iar demersul didactic a inclus etapele: identificarea și selectarea surselor istorice; analiza și interpretarea critică; organizarea și prelucrarea informației; digitalizarea materialelor; integrarea în arhiva educațională; diseminarea rezultatelor.

Operaționalizarea competenței de valorizare a patrimoniului istoric

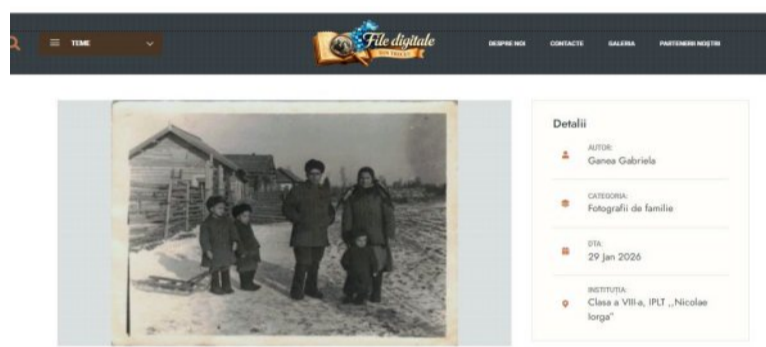
Formarea competenței vizate a fost realizată prin activități centrate pe: analiza critică a surselor istorice primare; stabilirea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie; integrarea informațiilor în contexte istorice relevante; valorificarea patrimoniului cultural prin digitalizare. Elevii au fost implicați în reconstituirea istoriei locale și familiale, dezvoltând o înțelegere contextualizată a trecutului și o raportare responsabilă la patrimoniu.

Produse educaționale realizate

Activitățile au fost adaptate particularităților de vârstă, precum urmează: „Lada Bunicii” (clasele V-VIII), fișe digitale ale obiectelor și artefactelor de familie; „O fotografie, o poveste” (IX-X), expoziții digitale a fotografiilor; „Chipuri și timpuri” (XI-XII), interviuri de istorie orală. Astfel, au fost realizate peste 200 de produse digitale, constituind o arhivă educațională accesibilă publicului și utilizabilă în procesul didactic.

Fotografia de familie

Documente și acte

Impact educațional

Rezultatele obținute evidențiază dezvoltarea competențelor istorice și digitale, creșterea motivației pentru învățare, formarea gândirii critice și consolidarea conștiinței identitare. În acest mod, elevii devin creatori de conținut educațional, depășind statutul de simpli receptori și asumându-și un rol activ în procesul de învățare.

Valoare pedagogică și sustenabilitate

Arhiva digitală educațională reprezintă o resursă educațională deschisă, fiind un instrument didactic aplicativ. Iar proiectul prezintă sustenabilitate prin posibilitatea extinderii anuale, accesibilitatea permanentă și integrarea

în activitatea didactică curentă. Proiectul de parteneriat educațional „File digitale din trecut” demonstrează că formarea competenței de valorizare a patrimoniului istoric poate fi realizată eficient prin implicarea directă a elevilor în cercetare și digitalizare. Prin valorificarea surselor istorice autentice și utilizarea tehnologiilor digitale, procesul educațional devine relevant, interactiv și orientat spre dezvoltarea unei gândiri istorice critice și a unei identități culturale asumate.

Olga PAICU,
profesor de istoria românilor și universală, grad didactic I,
IPLT „Nicolae Iorga”,
mun. Chișinău

Educația care unește: elevii – parteneri activi în construirea viitorului

Participarea la Conferința reprezentanților Consiliilor Școlare ale Elevilor, desfășurată la București, România, a constituit o experiență de înaltă valoare educațională, definitorie pentru consolidarea spiritului civic și a leadershipului în rândul elevilor. Evenimentul a reunit tineri din Bulgaria, Ucraina, România și Republica Moldova – elevi responsabili, implicați și creativi, promotori ai schimbării în comunitățile lor școlare. Moldova a fost reprezentată de Sinan Oz, filiala Ciocana (LT „Orizont”); Alina Zaharia, filiala „Lumina”; Marian Daria-Alexandra, filiala Durlăști; Vlad Anghel, filiala Buiucani; Milena Lupșor, filiala Bălți, și Daniil Arnăuț, filiala Ceadăr-Lunga. Conducătorii echipei au fost profesoarele coordonatoare ale CȘE

Ozlem Kilic și subsemnata, V. Curechi. În cadrul reuniunii, participanții au prezentat exemple relevante de parteneriate educaționale și au evidențiat impactul concret al colaborărilor dintre elevi, cadre didactice și comunitate. Schimbul de bune practici a oferit o perspectivă valoroasă asupra inițiativelor care contribuie la dezvoltarea unui mediu educațional participativ, incluziv și orientat spre performanță și echitate.

Un accent deosebit a fost pus pe rolul Consiliilor Școlare ale Elevilor în promovarea valorilor democratice și în cultivarea competențelor de participare activă. Un element distinctiv al conferinței l-a constituit componenta aplicativă, în cadrul căreia elevii au fost implicați în elaborarea unor proiecte

tematice, reunite sub genericul „Students Shaping the Future”. Activitatea a avut la bază un algoritm clar structurat, care a ghidat participanții în conceperea unor inițiative cu impact real asupra comunității școlare. Lucrând în echipe, elevii au parcurs un proces riguros de planificare, de la identificarea unei provocări globale până la formularea unor soluții concrete și sustenabile.

Temele propuse au vizat domeniul de actualitate și interes major pentru mediul educațional contemporan, precum: responsabilitatea față de mediu și promovarea gândirii ecologice; utilizarea sănătoasă a tehnologiei și echilibrul în raport cu mediul digital; bunăstarea elevilor și sănătatea mintală; construirea unor comunități școlare incluzive; dezvoltarea leadershipului și participării elevilor; precum și înțelegerea interculturală și cetățenia globală.

Relevant este faptul că unele echipe au propus inițiative cu aplicabilitate imediată. Astfel, în domeniul protecției mediului, a fost elaborat un proiect intitulat „Green School Initiative”, care urmărește reducerea deșeurilor plastice în școli, prin implementarea unor puncte de colectare selectivă, organi-

zarea de campanii de informare și implicarea elevilor în acțiuni lunare de ecologizare. Proiectul include, de asemenea, crearea unor „ambasadori verzi” în fiecare clasă, responsabili de promovarea comportamentului ecologic responsabil.

De asemenea, în cadrul temei privind bunăstarea elevilor, a fost conturat proiectul „Peer Support Hub”, care presupune crearea unui spațiu sigur în școală, unde elevii pot beneficia de sprijin emoțional din partea colegilor instruiți, sub îndrumarea consilierului școlar. Proiectul include sesiuni de formare, întâlniri periodice de suport și campanii de conștientizare privind sănătatea mintală, având ca obiectiv reducerea stresului și consolidarea relațiilor interpersonale.

Respectarea etapelor de lucru – de la definirea problemei, formularea obiectivelor, identificarea resurselor, până la stabilirea impactului și a modalităților de implementare – a oferit elevilor nu doar un cadru organizat de gândire, ci și oportunitatea de a-și dezvolta competențele esențiale precum colaborarea, gândirea critică și asumarea responsabilității. Dimensiunea formativă a evenimentului a fost completată de activități culturale,

„Educația este cea mai puternică armă pe care o putem folosi pentru a schimba lumea.”
— Nelson Mandela

excursii și momente interactive, care au facilitat apropierea dintre participanți și au încurajat dialogul intercultural. Cântecul, dansurile și prezentările artistice au reflectat identitatea fiecărei delegații, transformând diversitatea într-un veritabil liant al unității.

Această experiență a reprezentat nu doar un schimb de idei și bune practici, ci și un prilej de reflecție asupra rolului esențial al tinerilor în societate. Entuziasmul, inițiativa și responsabilitatea de care au dat dovadă participanții reconfirmă importanța susținerii leadershipului elevilor și a implicării acestora în viața școlii. Într-o societate în continuă schimbare, educația rămâne fundamentul dezvoltării durabile, iar vocea elevilor – un element indispensabil în conturarea unui sistem educațional modern și relevant.

Ozlem KILIC, profesoară de biologie și Coordonatorul CȘI la IPÎ LT „Orizont” (filiala Lumina),

Valentina CURECHI, directoare pentru educație și Coordonatorul CȘI IPÎ LT „Orizont” (filiala Ciocana), Chișinău

PREZENTĂRI DE CARTE

Cântecul și jocul popular – simboluri ale identității naționale

În Săptămâna Luminată, Biblioteca publică raională Cantemir a găzduit, într-o atmosferă caldă și emoționantă, activitatea de prezentare a volumului „Vatra cântecului și dansului popular”, semnat de publicistul și scriitorul Ion Domenco. Evenimentul a fost moderat într-o manieră inspirată de elevii clasei a X-a a LT „Dimitrie Cantemir” din or. Cantemir – Ana-Maria Raicu și Iaroslav Chihai, reunind iubitori ai culturii, cuvântului scris și lecturii, bibliotecari, profesori, elevi, oameni de creație, toți uniți prin respectul față de valorile autentice ale neamului.

În spiritul tradiției străbune, invitații de onoare au fost întâmpinați cu pâine și sare – simbol al ospitalității și al respectului pentru munca și contribuția lor în promovarea culturii naționale. Protagonistul cărții, Gheorghe Raicu, director al Căminului cultural din satul Bucuria, Cahul, conducător al ansamblului folcloric „Bucuria”, este un promotor devotat al cântecului și dansului popular, al tradițiilor și obiceiurilor străbune. Prin activitatea sa neob-

sită, el contribuie la conservarea și transmiterea patrimoniului cultural către generațiile tinere. La îndemnul și cu participarea activă a lui Gheorghe Raicu, aici se desfășoară, răstimp de peste 30 de ani, Festivalul regional al cântecului și dansului popular „La vatra horelor bucuriene”; în Muzeul satului au loc șezători, recitaluri de poezie, diverse activități culturale-artistice; aici își vernisează lucrările meșteri populari, artiști plastici din sat, din municii-

piul Cahul și din localitățile raionului. Dinastia Raicu s-a învrednicit de titlul de laureat la mai multe ediții ale unor concursuri raionale de cântec și dans popular, cum ar fi Festivalul Dinastiilor „La izvorul Osoienelor”, edițiile 2012 și 2014; de asemenea, a participat la Festivalul Național al Doinei. În cadrul unei emisiuni televizate „O seară în familie”, Gheorghe Raicu afirmă că „Melodiile populare ne fac mai buni, mai blajini, ne însuflețesc și ne înfrumusețează inima, ne dau noi puteri, speranțe, îndemnându-ne la fapte nobile. Vor trece anii și multe se vor schimba, alți artiști vor interpreta cântece înălțătoare, ce nu vor muri niciodată, pentru că se transmit din generație în generație, menținându-ne ca neam, ca națiune”.

În cadrul prezentării, a fost evidențiat parcursul profesional remarcabil al autorului Ion Domenco, originar din raionul Cantemir, cunos-

cut pentru activitatea sa în mass-media locală și națională, pentru contribuția valoroasă în domeniul literaturii și publicisticii, un cugetător al izvorului tămăduitor, al creației populare. Volumele sale reflectă dragostea față de neam, istorie și tradiții, atitudine pe care o găsim și în cartea „Vatra cântecului și dansului popular”. Maestrul în Artă, Pavel Popa, remarcă în acest sens: „Se crede că cel care citește mult cunoaște lumea, este inteligent; cel care se cunoaște pe sine, este luminat; iar cel care creează pentru posteritate lucrări scrise, lasă în urmă un veritabil și inestimabil tezaur”. Asemenea calități îi aparțin publicistului Ion Domenco, cărțile căruia emană adevărata energie construită pe principii morale caracteristice poporului nostru, necesare nouă și generațiilor viitoare ca apa dătătoare de viață. Ca un fir roșu prin carte trece îndemnul autorului de a ne cunoaște și respecta istoria,

baștina, tradițiile, obiceiurile și rădăcinile străbune, omenia și cumsecădenia, adresarea blajină unuia față de altul, prin a rosti sau a scrie un rând frumos, un vers, a citi o carte, a o promova. Or, *Din Carte lumina ne vine/ Din file - adevărul învie/ De aceea vin cu plecaciune/ Pentru acel care o scrie!*

Atmosfera evenimentului a fost condimentată de melodiile interpretate de Ansamblul folcloric „Cani-anca”, condus de L. Bejenaru din comuna Cania (baștina lui Gh. Raicu), de poezii ale autorului în lectura bibliotecarilor. Prezentarea s-a încheiat cu luările de cuvânt ale bibliotecarelor Natalia Lungu, Natalia Salciuc, Victoria Raicu, secretarei Consiliului raional Ludmila Țurcanu, rapsodului popular Liuba Bejenaru ș.a.

De asemenea, au fost adresate felicitări autorului și protagonistului cărții, cărora le-au fost înmânate Diplome de apreciere din partea conducerii raionului și a Primăriei Cania, în semn de apreciere a contribuției la păstrarea și promovarea valorilor culturale, cântecului și jocului popular – simboluri veritabile ale identității naționale. Prin asemenea activități, Biblioteca publică raională își reafirmă pregnant rolul de promotor al culturii și lecturii, al valorilor autentice, contribuind la educarea și formarea noilor generații în spiritul respectului pentru tradiție și adevăr.

Nelea VOLCOV,
directorul Bibliotecii publice
raionale Cantemir

Monedă comemorativă, la 100 de ani de învățământ românesc superior în Basarabia

O monedă comemorativă cu inscripția „100 de ani de învățământ românesc superior în Basarabia”, din seria „Evenimente istorice”, a fost pusă în circulație de Banca Națională a Moldovei (BNM). Banul respectiv de metal are valoarea nominală de 50 de lei și un tiraj de 700 de exemplare, fiind realizat din argint.

Băncile vor stabili în mod independent prețul de vânzare a acestei piese bancare, cu respectarea plafonului de maximum 3% peste nivelul stabilit de BNM. Este de menționat că în țara noastră monedele comemorative sunt comercializate publicului larg de către BNM, în baza cererilor depuse online în secțiunea „Moneda” de pe pagina web oficială, precum și prin intermediul băncilor licențiate. De remarcat că monedele iubi-

și comemorative sunt acceptate la valoarea lor nominală ca mijloc legal de plată în economia națională. Însă în acest caz banul a fost pus în circulație mai mult în scop numismatic, începând cu 21 aprilie curent. Moneda marchează un secol de la înființarea, în anul 1926, a Facultății de Teologie din Chișinău ca extensie a Universității din Iași. Astfel au fost puse bazele învățământului academic românesc în spațiul basarabean.

Fiecare exemplar monetar este ambalat în capsulă de metacrilat transparent și în cutie de prezentare, fiind însoțit de un certificat de autenticitate semnat de Anca Dragu, guvernatoarea Băncii Naționale a Moldovei. Certificatul include un cod QR care permite accesul direct la informații detaliate despre caracteristicile monedei. Designul grafic este semnat de Mihaela Socolovschi.

Expoziție virtuală dedicată Zilei Drapelului de Stat al Republicii Moldova

Cu prilejul marcării Zilei Drapelului de Stat al Republicii Moldova, celebrate anual în data de 27 aprilie, Sala de Lectură a Bibliotecii Științifice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership, lansează expoziția virtuală cu genericul „Drapelul de Stat – simbol al suveranității și independenței Republicii Moldova”.

Expoziția evidențiază semnificația Drapelului de Stat ca element definitoriu al identității naționale și simbol fundamental al suveranității și independenței Republicii Moldova. Publicul este invitat să descopere informații relevante despre simbolurile oficiale ale statului – Drapelul, Stema și Imnul – care conturează imaginea țării atât în plan național, cât și în context european și internațional.

Structurată tematic, expoziția include compartimente dedicate evoluției istorice a Stemei de Stat, a Drapelului de Stat – Tricolorul – și a Imnului de Stat al Republicii Moldova. De asemenea, un segment informativ prezintă *Regulamentul privind intonarea Imnului de Stat*, iar compartimentul bibliografic valo-

rifică lucrări și surse care reflectă importanța simbolicii naționale.

Inițiativa vine în sprijinul formării unei culturi civice solide și al consolidării respectului față de valorile naționale, oferind resurse utile pentru cadrele didactice, cursanții programelor de formare continuă și recalificare, precum și pentru studenți.

Toți cei interesați sunt invitați să acceseze expoziția virtuală și să exploreze conținutul acesteia, menit să stimuleze reflecția, dialogul și schimbul de bune practici în domeniul educației și al promovării identității naționale.

Elizaveta GLOBALA

The Skill of Writing. Composing Paragraphs.

The aim of this article is to highlight the necessity of the development of the writing skills in English class, to explain the writing skills from the three perspectives: **process-oriented writing, product-oriented writing and genre-based writing** and to market the booklet created for teachers as well as for students." The Skill of Writing. Composing Paragraphs" that can be used in the English classroom so as the students can improve their writing skills through short texts and for teachers to update them about the methodological aspect in teaching writing.

Writing as a skill is the ability to use written language to convey ideas, information, and intentions clearly and appropriately for a specific audience and purpose. It involves selecting vocabulary, structuring sentences, and organizing discourse in a coherent and meaningful way (Hyland, 2003). It is a complex process that needs to be achieved by the students in any grade and it should be paid great attention in the classroom. The teacher of English language as a second language is a facilitator and a motivator. The trainer can suggest ideas, models, scaffolding, collaborative methods, come up with the schemes, writing techniques, formulas for elaborating different types of texts like descriptive paragraphs, expository paragraphs, persuasive, argumentative or narrative ones. When the teacher starts teaching the students the ability to write short texts using all three approaches, they will later enhance the ability to write complex texts of different genres, in other words narrative essays, descriptive, persuasive, expository, argumentative etc.

Evelina ZBANĂ,
first didactic degree,
"Mircea Eliade", High School

Writing as a process refers to the recursive, multi-stage approach through which a writer develops a text (Murray, 1982). The stages of the writing as a process are: **pre-writing, drafting, revising, editing, and publishing**—through which ideas are generated, organized, expressed, reviewed, and refined. The stages are not linear; writers often move back and forth between them as they clarify meaning and improve the quality of their writing (Flower, & Hayes, 1981). All these methodological aspects are explained in part 1 and is dedicated to teacher.

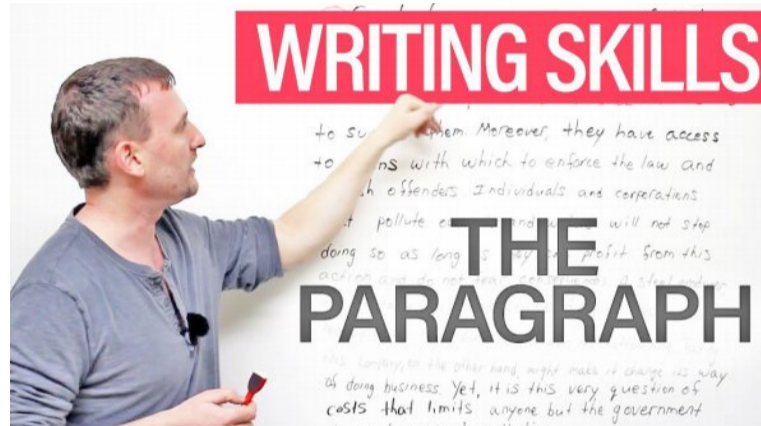
The book "The skill of writing. Composing paragraphs" part 2 is dedicated to students and is focused on practical assignments where the students are taught to generate ideas through brainstorming, free-writing, clustering, listing. They also draft the first text, they are taught to select through practical assignments good topic sentences, bad topic sentence; the students imitate, arrange or rearrange the ideas logically or fill in the idea that is missing, they also revise, peer evaluate, edit, rewrite, shorten or clarify till they acquire good writing skills.

The **product-oriented approach** to writing focuses primarily on the final written text rather than the process of writing itself. In this approach, the emphasis is on producing a coherent, well-structured, and grammatically accurate piece of writing that conforms to established linguistic and rhetorical norms.

There are ready made formulas that teaches students to write a narrative, descriptive, expository, persuasive or argumentative paragraphs, students also have the opportunity to analyze a sample paragraph to understand its struc-

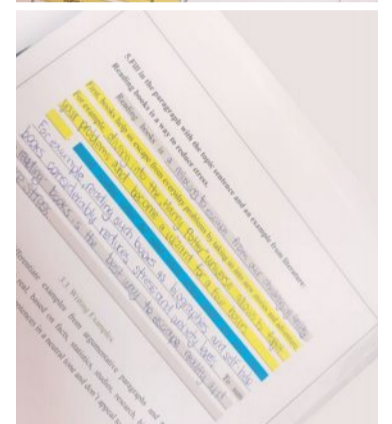
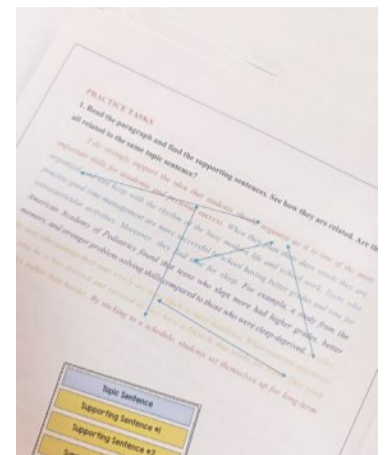
on evaluation criteria mentioned. The product can be controlled and given the teacher's feedback.

The product approach showed us the value of structure, accuracy, and model-based practice through techniques such as controlled, imitative, guided, and controlled-choice writing. The process approach revealed writing as an evolving journey, emphasizing free-writing, collaboration, revising, and reflection as essential steps that help students discover and refine their ideas. Taken together, these approaches demonstrate that effective writing instruction is not limited to a single method.

ture, grammar style, underline the topic sentence in a model text, label cohesive devices, learn linking words and discuss their function, paraphrase the paragraph, write paragraphs following the models, substitute information like same structure, new content. The students produce descriptive, narrative, argumentative or persuasive products. They write about their favorite days, perfect days, favorite room, the last trip or their memorable trip, benefits of reading, etc... The final product can be assessed

Rather, strong teaching integrates elements from all three: the precision of product work, the creativity and growth fostered through process work, and the purposeful communication emphasized in genre work. By understanding how these approaches intersect, teachers can design learning experiences that equip students with accuracy, confidence, flexibility, and awareness—skills that empower them to become competent and independent writers beyond the classroom.

The **genre-based approach** expanded our focus to the communicative purpose of texts, guiding learners through narrative, descriptive, expository, persuasive, reflective, and functional writing so that they can respond effectively to real-world tasks and audiences.

Throughout this book, the authors have explored three major approaches to teaching writing—product-oriented, process-oriented, and genre-oriented—each offering a distinct but complementary perspective on how learners develop written proficiency

Albatrosul – o imagine poetică la Charles Baudelaire, Nicolae Labiș, Victoria Fonari

Termenul de albatros a devenit unul metaforic, cu trimitere directă la concepte dragi omului, precum libertate, nostalgie, ascensiune spirituală, detașare, evoluție și ascendență.

Succintă informație despre modul de viață al acestei păsări. Albatrosii cuibăresc doar pe insule izolate, cât mai departe de prezența și intruziunea oamenilor, fiind păsări fidele, prin urmare, eul liric are nevoie de spațiul lăuntric propriu, neatins de nimeni, un spațiu compensator al rănilor, durerilor, nedreptăților, fiind fidel crezului său artistic. Nemaigăsindu-și adăpost în spațiul alienant și uniformizator al lumii sublinare, omul se refugiază în limbajul întemeietor, diferit de cel convențional.

Odată ce a devenit independent și a zburat pentru prima oară, această pasăre extraordinară își petrece peste 99% din restul vieții în zbor. Odată ce poetul a gustat din elixirul poeziei, o va sorbi toată viața, nu se va opri din acest zbor decât murind!

Ființarea deopotrivă în spații incompatibile structural, în lumea rarefiată, absolută a poeziei și în cea de jos, fenomenologică, apare și în „Albatrosul” lui Charles Baudelaire; poetul-pasăre, doborât, devine, în plan contingent, din rege al înălțimii, sfios și stângaci, târându-și aripile: „Pe scândurile punții abia zvârliți și, parcă, / Din regi ai înălțimii ajung

sfioși, stângaci: / Aripile lor albe le târâie molatic, / Ca două vase legate de o barcă. // [...] Poetul e asemenea cu prințul înălțimii / Cefruntă și furtuna și arcașul cel pervers; / Surghiunit pe pământ, în huietul mulțimii, / Aripile-i gigantice îl împiedică la mers.” (traducere de George Pruteanu). Astfel, Baudelaire, în „L'Albatros”, aseamănă poetul, exilat „jos pe pământ” (traducere de Al. Philippide), cu un albatros prins de marinari.

Simbolul central al poeziilor este albatrosul, sugestiv fiind și titlul dat de autori. Albatrosul constituie un simbol al libertății absolute! Un supraviețuitor al mărilor dezlănțuite și al uraganelor devastatoare. Sunt suveranii cerului și ai valurilor, ai vieții purtate de multe vârtejuri! Este pasărea cu cea mai mare deschidere a aripilor, prin urmare, poetul-albatros are viziuni de anvergură: Poetul e asemenea cu prințul vastelor zări/ Ce-și râde de săgeată și prin furtuni aleargă/ Jos pe pământ și printre batjocuri și ocări/ Aripile-i imense l-împiedică să meargă.

Poezia „Albatrosul ucis” are o semnificație distinctă în opera labișiană: face parte din creația literară de vârf a poetului, a cărui viață a fost întreruptă brutal în plin urcuș genial, fapt pentru care a fost considerată o premoniție, adăugându-i-se, în acest sens, epigrafele. Redacția

Viorela PĂNZARI,
profesoară de limbă și
literatură română, Liceul
Teoretic „George Meniuc”

„Gazetei Literare” (organ al Uniunii Scriitorilor), în 1955, a refuzat să o publice, însă nu și „Scânteia Tinerețului” (organ al CC al UTC), care a inclus-o în ianuarie 1956, fiind apoi cuprinsă în volumul postum „Lupta cu inerția” (Ed. Tinerețului, 1958), deschizând ciclul de versuri din care mai făceau parte: „Sunt douăzeci de ani”, „Epitaf I”, „Epitaf II”, „Pasărea cu clonț de rubin”. Ulterior, în 1966 și 1993, două volume de poezii ale sale vor fi intitulate omonim.

Criticii și istoricii literari vorbesc din ce în ce mai des de „doi Labiș” și consideră că poetul trebuie altfel perceput azi față de cum era receptat ieri, când, din cauza contextului politic și, mai ales, din vina manualelor școlare ale altor vremuri, el era perceput doar ca un „poet comunist,

un „poet revoluționar, autor al unor poeme care aveau ca temă omul nou și mărețele sale realizări sub comanda unui partid unic și demn de a fi iubit necondiționat. Însă, „Labiș a fost un insurgent, dar în interiorul comunismului, un precursor, dar nu un model” - crede Răzvan Voncu. Poetul de la Mălini a înțeles cât de necesară este responsabilitatea generației sale, aflate în „era entuziasmului, în „miezul unui ev aprins: „Clopote grave sunară trezirea/ Generației noastre,/ Tragem cugetarea afară din teacă (Vârsta de bronz)”. „Compromisul, duplicitatea ori indolența îi sunt poetului nu doar străine, dar și detestabile, iar „lupta cu inerția” este expresia cea mai elocventă a unei astfel de poetici și etici” - consideră Iulian Boldea. Chiar dacă evenimentele epocii au fost, pentru generația lui Labiș, aceleași, poetul de la Mălini a resimțit mai acut decât confrății săi șocol dătător de mari dezamăgiri al politicii de la jumătatea secolului trecut.

Nicolae Labiș trebuie recitit și reevaluat de către lectorii maturi, iar mai tinerii cititori au șansa să îl recepteze corect pe cel mai talentat poet al jumătății secolului trecut, bine ar fi cu condiția să cunoască istoria vremurilor tulburi în care a trăit acesta.

Cu o viziune despre zbor, aripi, printre. elicele verbelor, scrie și poeta

Victoria Fonari. O revelație în acest sens, o constituie poezia „Zbor în antiteză” (vol. *La marginea absolutului*, Chișinău 2016): „Un vânt în antiteza privirii/ Mă face să-mi simt aripile/ Cugetul devine simțire/ Zborul între stânci de jur împrejur/ Îmi arată cerul albastru/ Scăldat în rău vântul ma-ndeamnă să zbor/ în opoziție cu a lumii reflux/ de sentimente redus./ Și simt că dacă mă întorc/ Cu spatele la vânt/ Îmi pierd a zborului gând/ Purtată de-a lumii vârtej/ Privirea mea dispare/ Și stâncele nu m-or chema spre înălțare/ Spre zbor”. Dacă poeta își atribuie zborul unui albatros, cu siguranță este o învingătoare în acest zbor!

Albatrosul, simbolul libertății absolute, trebuie să supraviețuiască, iar silueta sa merită admirată de fiecare om.

Din această perspectivă, termenul pasăre – semn poetic și simbol – se constituie, pe de o parte ca metaforă a propensiunii ființei umane către Ființa lumii și, pe de altă parte, ca semnificant purtător de semnificații cu deschidere metafizică, *topos al reflexivității*.

Situate în interval și trecere dincolo: acestea sunt cele două ipostaze în care este prezentat poetul-pasăre în poezie. Prin semnal pasăre se comunică dorințe, stări, concepții legate de ars poetica sau de raportul dintre om și lume.

Un nou roman captivant de Aurelian Silvestru

Aurelian Silvestru, născut pe 1.10.1949 la Cușelăuca, Șoldănești. Prozator, poet, publicist, psiholog. Activează la Institutul Pedagogic din Bălți, la Institutul de Cercetări Științifice în Domeniul Pedagogiei, este președinte al Asociației de Creație TOCONO. Director-fondator al Liceului Experimental de Creativitate și Inventică „Prometeu” (din 1991). Publică manuale de psihologie *Cunoaște-te pe tine însuși* (1983) și *Vârsta barierelor* (1987) ș.a., cărți de istorie pentru copii: *Daciada* (1991, în colaborare), *Noi și biografia omenirii* (1998), *Dincolo de imposibil (aforisme, 2001)*, *Victoria Speranței (culegere de cântece, 2003)*, *Templul bunătații* (2005) ș.a. S-a învrednicit de: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1988, 2002); Premiul „Carte cognitivă” (1999) Premiul Primăriei Municipiului Chișinău (2001); Premiul „Cartea anului”; Premiul „Simpatia copiilor, 2004) ș.a. Este Eminent al Învățământului Public (1987), Cavaler al „Ordinului Republicii” (2009), Cavaler al Ordinului României „Meritul Cultural” (2016).

Romanul e alcătuit din 33 de capitole, număr care coincide cu vârsta lui Isus Hristos și cu adevărat suscită interesul cititorilor. Subiectul de asemenea ne duce la un motiv biblic cu cei doi frați Abel și Cain; un cititor versat își poate da seama de aceasta de la început, iar cel neinițiat în cunoașterea Bibliei va afla acest deznodământ la finalul romanului. Sunt asemănări, dar și deosebiri dintre aceste personaje. Însă motivația de ce acest roman a fost propus adolescenților pentru lectură este că tema centrală se axează pe o mare dragoste dintre cei doi tineri, Alin și Amina, care a fost pusă la mari încercări și obstacole. La începutul romanului între aceste două personaje centrale se înfiripă o dragoste romantică, care apoi se transformă în una enigmatică și fantastică pe alocuri. Inițial, acțiunea se desfășoară în două planuri, adică mai întâi ea povestește la persoana întâi, apoi el povestește tot de la persoana întâi. E ceva neobișnuit în a descrie în acest fel acțiunea într-un roman, ca și dedublarea personajelor, acel alter ego și misticismul sau psihanaliza. De fapt, romanul care este și unul psihologic poate fi și ecranizat, ca și cum ar fi un scenariu de film. În favoarea justificării selecției acestui volum pentru campania „Chișinăul citește” ne vorbesc și două aspecte promovate în această carte. Unul ar fi detaliile din bucătăria de lucru a unui scriitor, adică din laboratorul lui de creație. Iată dialogul dintre Alin și un personaj: „Sunt scriitor./ - Un fel de cronicar al vremii?/ - Nu. Cronicarii redau evenimentele cu exactitatea unui fotograf, iar scriitorii inventează”. Convingere care a fost anticipată de cuvintele citate din Ernest Hemingway: „Ce s-ar întâmpla, oare, dacă ni s-ar lua dreptul să evadăm în lumile imaginare?.. Marii scriitori sunt mari plămuitori de fantezii. A scrie înseamnă a născoci”.

Autorul prin intermediul personajului principal la un moment dat afirmă: „Încerc să fac o linie de demarcare între fantezie și realitate”. Aici, de fapt, e cheia descifrării sau înțelegerii acestui roman, permanent cititorul fiind pus în fața acestor linii de demarcare: „Cuvintele sunt o adevărată terapie pentru cine e capabil să le îmblânzească, însă și ele se epuizează într-o zi. Când termini de scris o carte, te simți ușurat, de parcă te-ai fi eliberat de o mare povară pe care o purtai în suflet și care te împiedică să trăiești. O nouă carte îți dă dreptul la o nouă viață. A scrie înseamnă a trăi!”; „...popoare întregi ar dispărea de pe fața pământului, dacă nu

ar crede în povești. Îndoiala ucide... A scrie o carte e o aventură, e ca și cum te-ai încumeta să ieși în larg pe timp de furtună, fără să ai la îndemână nici măcar un colac de salvare”.

Sunt și unele sfaturi sau sugestii pentru tinerii scriitori: „Dorința de a scrie e sterilă, dacă apare înaintea necesității de a citi. Cel mai mare pericol pentru un scriitor e să scrie mai mult decât citește”. De aici și al doilea aspect foarte important, pleoara pentru lectură: „Am crescut printre cărți... Sunt sigur că dacă ei, părinții, ne ajută să devenim oameni, atunci cărțile ne ajută să rămânem oameni. Fără o carte bună sub căpătâi, aveam impresia că nici în lume nu se întâmplă nimic bun... Nicăieri nu

te afli în mijlocul mai multor prieteni, decât într-o bibliotecă, rostește Nic”.

În acest roman putem afla și câte ceva din culisele pictorilor: „Aveam talent. Nu și voință pentru lucru. Eram timid. Cel mai mult însă mă temeam de părerea lumii. E necruțătoare cu începătorii. O altă piedică era așa-numitul „sindicat”, alcătuit din pictori mediocri (pot fi și pictori talentați, dar orgolioși și înfumurați - n.m. A.V.) care se sprijineau reciproc, făcând front comun împotriva celor care erau mai buni (sau poate nu chiar atât de buni, dar fiind începători ori la început de cale - A.V.).

În roman este abordată tangențial și tema războiului: „Războiul (și armata în majoritatea cazurilor - A.V.) și iubirea sunt cele două încercări majore în care bărbații află cine sunt cu adevărat”. Tot aici scena cu soldatul într-un picior care se întoarce din nou pe front... Un alt detaliu este fraza: „În cele câteva zile de carantină, leg un capăt de „prietenie” cu Taras, un cercetaș plăcut și sociabil”; „Sunt psiholog..., voi scăpa cu zile”. Mai târziu devine clar din cele spuse de Taras că vorba e de războiul din Ucraina „Duc un război cu mine însumi. Nu știu de partea cui să lupt.

„Trebuie să-ți imaginezi zilnic puțină imaginație, ca să nu mori de prea multă realitate”

Ray Bradbury

Mama e ucraineană, tata – rus. Iar eu? Eu cine sunt? M-am înrolat nu ca să omor, ci să impac, să vindec rănilor dintre frați... Degeaba! E prea multă ură peste tot. Prea multe poduri arse”. Anterior unul din personaje totuși susține că „Răul trebuie oprit cu ajutorul Binelui”. Iar speranța, cum se zice, moare ultima: „...până și în iad poți să găsești o lumânare, dacă te încapățânezi s-o cauți”.

Până la urmă, geneza crizelor și conflictelor armate este în ființa umană care are nevoie de purificare: „infernul este gol! Satan și toți supușii lui demult l-au părăsit. S-au instalat acolo, sus, în lumea celor vii. Adevăratul demon e omul înșelat de bani, de carieră, de putere”. De aici și linia de bază a subiectului abordat în roman – discordia dintre frați: „Remus a fost omorât de frațele său geamăn, viitorul întemeietor al Romei. Isus Hristos a fost trădat de Iuda, frate cu el întru credință.

Vorba e de noul roman „Fata de dincolo de ceață” (2025), inclus în campania „Chișinăul citește” din anul curent, la categoria carte pentru adolescenți. Deși, după cum recunoaște însuși autorul, el scrie pentru toate vârstele. Cartea după lansarea oficială de la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” și-a început maratonul întâlnirilor cu cititorii la Biblioteca „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei. Publicul tîntă au fost elevii Liceului „Ginta Latină”, însoțiți de Claudia Barbăroș,

doctor în științe pedagogice, profesoară de istorie și educație pentru societate, și Ludmila Roșculeț, interpretă, profesoară de muzică. Moderatorul întâlnirii a fost subsemnatul. Gazda instituției a venit cu un mesaj de salut, iar Ludmila Roșculeț a interpretat o colindă pascală, după care s-a purces la discuția propriuzisă a romanului. Câțiva elevi dintre cei care au citit cartea au venit cu impresii de lectură. Din spusele lor, a reieșit că romanul le-a plăcut și au fost captivați de subiect.

Ziua Drapelului la Liceul Teoretic „Orizont” din Bălți – lecție de identitate și valori

Comunitatea educațională a Liceului Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, a marcat, la 27 aprilie, Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova printr-o serie de activități dedicate simbolului național care unește generații și inspiră respect pentru valorile țării.

Evenimentul a fost mai mult decât un moment festiv, transformându-se într-o adevărată lecție de educație civică și identitară pentru elevi. Profesorii și elevii au reflectat împreună asupra semnificației Tricolorului, înțelegând mai profund rolul acestuia în consolidarea conștiinței naționale.

Semnificația culorilor drapelului a fost explicată într-un mod accesibil și profund: albastrul evocă seninul cerului, speranța și aspirațiile unui viitor mai bun; galbenul simbolizează lumina, bogăția spirituală și valo-

rile autentice; roșul exprimă curajul, sacrificiul și dragostea față de patrie.

Cadrelor didactice au evidențiat importanța școlii în formarea unei generații responsabile, care își cunoaște istoria, își respectă rădăcinile culturale și își asumă valorile naționale. Educația pentru cetățenie activă rămâne una dintre prioritățile instituției, iar astfel de inițiative contribuie la dezvoltarea spiritului civic și a apartenenței naționale.

Într-o atmosferă de solidaritate și mândrie, întreaga comunitate școlară a transmis un mesaj de respect și recunoștință față de simbolurile statului și față de tot ceea ce reprezintă acestea pentru prezentul și viitorul Republicii Moldova.

La mulți ani, Tricolor!
La mulți ani,
Republica Moldova!

**Svetlana CUCOȘ,
Alexandru COCETOV
IPÎ LT „Orizont”, Bălți**

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF	▶ Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL	▶ Iulian Bogatu
REPORTER	▶ Silvia Țurcan
CORECTOR	▶ Elvira Țăgănaș-Pântea
MACHETATOR	▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>

Andrei VIZIRU